

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра публічного управління і адміністрування, міжнародної економіки

ПРАВО У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Методичні рекомендації

для практичної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Публічне управління та адміністрування» спеціальності D4 Публічне управління та адміністрування (281 Публічне управління та адміністрування) денної форми здобуття вищої освіти.

**Миколаїв
2025**

УДК 342.9
П69

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 20.11.2025 року № 4.

Укладач:

Л. Ю. Прогонюк – канд. юрид. наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

О. В. Каплій – канд. юрид. наук, доцент кафедри конституційного та адміністративного права і процесу в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили;

Т. Г. Олійник – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету

© Миколаївський національний аграрний
університет, 2025

Передмова

Метою вивчення дисципліни «Право в публічному управлінні» є формування у студентів знань щодо створення, функціонування та розвитку правового забезпечення публічного управління, а також вмінь та навичок використовувати ці знання у практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Право в публічному управлінні» є надати систематизовані знання щодо правового регулювання публічного управління, дати уявлення про існуючу законодавчу базу, що регулює діяльність, пов'язану з публічним управлінням та публічною службою, сформулювати практичні вміння і навички щодо застосування законів, правових принципів, а також методів, технологій та процедур нормотворчості в управлінні суб'єктами публічної сфери.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК3 – Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Програмні результати навчання:

ПРН1 – Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН6 – Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ЗМІСТ

Передмова	3
Плани практичних занять з курсу «Право у публічному управлінні»	
Тема 1. Публічне і приватне право в публічному управлінні	5
Тема 2. . Правове підпорядкування публічної адміністрації конституційним правам і свободам	7
Тема 3. Конституційно-правові принципи публічного управління та адміністрування	9
Тема 4. Конституційна організація публічної влади	11
Тема 5. Правовий статус та повноваження публічно-владних інституцій	12
Тема 6. Механізм реалізації правових норм у галузі місцевого самоврядування. гарантії місцевого самоврядування в Україні	14
Тема 7. Акти публічної адміністрації	15
Тема 8. Вирішення публічно-правових спорів адміністративними судами та Конституційним Судом України	18
Тема 9. Юридична відповідальність суб'єктів публічного управління	20
Тема 10. Правове регулювання публічної служби	21
Тема 11. Правове регулювання службових відносин	23
Тема 12. Характеристика суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання та протидії корупції їх права та обов'язки	24
Рекомендована література.....	25

Перелік практичних завдань для практичної роботи.

Тема 1. Публічне і приватне право в публічному управлінні.

Перелік питань до практичного заняття.

1. Сучасні концепції право розуміння.
2. Поняття та особливості публічного та приватного права.
3. Співвідношення публічного та приватного права в публічному управлінні.
4. Поняття та види суб'єктів публічного та приватного права.
5. Держава як головний суб'єкт публічного права.
6. Особливості правового статусу юридичних осіб публічного права та приватного права.
7. Органи публічного управління як учасники приватно-правових відносин.
8. Публічно-правові та приватноправові форми публічного управління.

Теми доповідей:

1. Функції права.
2. Поняття та характеристика властивостей права.
3. Правова доктрина: застосування та юридична природа.
4. Верховенство права: сутність та реалізація.
5. Формальна та матеріальна концепції верховенства права.
6. Ознаки норм права: загальна характеристика.
7. Види джерел права.
8. Нормативно-правовий акт: поняття, різновиди, ієрархія.
9. Нормативно-правовий договір як джерело права: загальна характеристика та особливості.
10. Правовий звичай як джерело права: загальна характеристика та особливості.
11. Правовий прецедент як джерело права: загальна характеристика та особливості.
12. Публічне і приватне право: порівняльний аналіз.
13. Закон: загальна характеристика та різновиди.
14. Законодавча процедура.
15. Проблеми систематизації нормативно-правових актів.

Практичні задачі:

Практична задача 1. Розмежування публічно-правових і приватно-правових відносин

Міська рада уклала договір оренди комунального майна з приватним підприємством. Через пів року рада в односторонньому порядку розірвала договір, посилаючись на «суспільні інтереси».

Завдання:

1. Визначте, які правовідносини виникли між міською радою та підприємством.
2. Чи діє орган місцевого самоврядування як суб'єкт публічного чи приватного права?
3. Які норми права підлягають застосуванню?
4. У якому порядку може бути оскаржене рішення ради?

Практична задача 2. Владні управлінські функції vs договірні відносини

Обласна державна адміністрація уклала договір з ІТ-компанією про розробку електронного сервісу для надання адміністративних послуг. Після завершення робіт адміністрація відмовилась оплачувати послуги, посилаючись на недоцільність витрат бюджетних коштів.

Завдання:

1. Який характер мають правовідносини між сторонами?
2. Чи може орган публічної влади ухилятися від виконання договірних зобов'язань?
3. Які принципи публічного і приватного права порушено?
4. Який спосіб захисту прав можливий для компанії?

Практична задача 3. Публічний інтерес і право власності

Місцева рада прийняла рішення про вилучення земельної ділянки у фізичної особи для будівництва об'єкта інфраструктури без попереднього погодження та компенсації.

Завдання:

1. Визначте, які галузі права регулюють дану ситуацію.
2. Чи є дії ради реалізацією публічної влади?
3. Які гарантії приватного права порушено?
4. Який порядок захисту прав власника?

Практична задача 4. Адміністративний акт і цивільний договір

Департамент міської ради видав наказ про припинення діяльності приватного закладу харчування через порушення санітарних норм. Власник закладу стверджує, що має чинний договір оренди та ліцензію.

Завдання:

1. Визначте, який акт є публічно-правовим, а які відносини — приватно-правовими.
2. Чи впливає наявність цивільного договору на повноваження органу влади?
3. У якому порядку оскаржується наказ департаменту?

Практична задача 5. Надання адміністративних послуг і плата за них

ЦНАП відмовив громадянину у наданні адміністративної послуги, посилаючись на відсутність додаткової «добровільної» оплати.

Завдання:

1. До якого виду правовідносин належить надання адміністративних послуг?
2. Чи правомірні дії посадової особи?
3. Які норми публічного права порушено?
4. Які механізми захисту прав громадянина можливі?

Практична задача 6. Делегування повноважень приватному суб'єкту

Орган місцевого самоврядування передав приватній компанії повноваження з паркування транспортних засобів та накладення штрафів.

Завдання:

1. Чи допускається передача владних повноважень приватному суб'єкту?
2. Який характер мають правовідносини між органом влади і компанією?
3. Чи є дії компанії реалізацією публічного права?
4. У якому порядку можуть бути оскаржені штрафи?

Тема 2. Правове підпорядкування публічної адміністрації конституційним правам і свободам

Перелік питань до практичного заняття.

1. Права та свободи людини і громадянина у Конституції та законодавстві України.
2. Гарантії реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина.
3. Роль публічної адміністрації в реалізації основних прав і свобод людини і громадянина.
4. Значення і межі судового захисту прав і свобод людини і громадянина.
5. Форми та засоби позасудового захисту прав і свобод людини і громадянина.
6. Адміністративна квазіюстиція.

Завдання для практичної роботи

1. Поясніть, як співвідносяться поняття «правоутворення» і «правотворчість», у чому їх єдність і відмінності?
2. Хто є суб'єктами законодавчої ініціативи в Україні?
3. Які форми (джерела) права Ви знаєте?
4. Розкрийте принципи правотворчості. 5. У чому полягає зворотна дія закону?

Індивідуальні завдання:

1. Розтлумачте ґносеологічний рівень правоутворення.

2. Складіть порівняльну таблицю правотворчості та законотворчості (не менше трьох порівнянь).

3. Вирішіть тест з однією правильною відповіддю:

Назвіть етапи законодавчого процесу:

- а) підготовчий етап, етап прийняття правового акта;
- б) законодавча ініціатива, обговорення проекту законодавчим органом, прийняття проекту, опублікування нормативного акта;
- в) прийняття рішення про необхідність прийняття нормативного акта, розгляд проекту у правотворчому органі, прийняття нормативно-правового акта

4. Закінчить фразу: Юридична техніка – це сукупність правил, прийомів і способів, за...

5. Із запропонованих тверджень оберіть ті, що, на Вашу думку, є правильними:

- а) правотворчість є видом правоутворення;
- б) народ України не може бути суб'єктом правотворчості;
- в) правовий звичай є додатковим джерелом права в Україні;
- г) делегована правотворчість – це локальна правотворчість;
- г) міжнародно-правовий акт має пріоритет по відношенню до нормативно-правового акта.

6. Знайдіть та виправте помилку: Правовий прецедент – це рішення компетентного органу держави (парламенту) чи посадової особи по конкретній адміністративній справі, яке стає обов'язковим для розгляду в подальшому всіх справ.

7. Доберіть приклади з чинного законодавства України різних видів нормативно-правових актів:

Правові явища	Співвідношення до правоутворення	Суб'єкти здійснення	Кінцевий результат
Правотворчість			
Законотворчість			

7. Із запропонованих схематичних зображень оберіть правильний варіант:

Тема 3. Конституційно-правові принципи публічного управління та адміністрування.

Питання до практичної роботи.

1. Концепція правової держави, її конституційне закріплення в державі.
2. Співвідношення правової держави та верховенства права.
3. Принципи правової держави у Конституції та законодавстві України, їх зміст.
4. Елементи правової держави.
5. Основоположні права та їх вплив на публічне управління (принципи пропорційності).
6. Правова держава та громадянське суспільство.

Практичне завдання 1. Принцип правової держави у діяльності органу влади

Кабінет Міністрів України прийняв підзаконний нормативно-правовий акт, яким встановив додаткові обмеження для реалізації певного соціального права громадян, не передбачені законом.

Завдання:

Розкрийте зміст концепції правової держави.

Чи відповідають дії КМУ принципам правової держави?

Які конституційні норми порушено?

Які елементи правової держави не дотримані у даній ситуації?

Який механізм правового реагування можливий?

1. Встановіть відповідність між конституційними правами та їх видами:

А	Громадянські права людини в Україні	1	право на вільний розвиток особистості;
В	Політичних права громадян України	2	право на життя;
		3	право на об'єднання у політичні партії;
		4	право на повагу гідності;
		5	право на свободу та особисту недоторканість;
		6	право на участь в управлінні державними справами;
		7	право на участь у виборах і референдумах;

2. Відмітьте права, що належать до системи конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні

1	галузеві
2	громадянські
3	духовні
4	економічні
5	загальні
6	культурні
7	міжгалузеві
8	політичні
9	соціальні
10	спеціальні

Практичне завдання 2. Верховенство права та законність

Орган місцевого самоврядування ухвалив рішення, яке формально відповідає вимогам закону, але істотно обмежує права окремої групи громадян без належного обґрунтування.

Завдання:

Поясніть співвідношення принципів законності та верховенства права.

Чи завжди формальна відповідність закону означає дотримання верховенства права?

Які складові верховенства права можуть бути порушені?

Як даний принцип має враховуватися у публічному управлінні?

Практичне завдання 3. Принцип пропорційності у публічному управлінні

Міська рада заборонила проведення мирного зібрання в центральній частині міста, мотивуючи рішення необхідністю забезпечення громадського порядку.

Завдання:

Які конституційні права зачіпаються у цій ситуації?

Розкрийте зміст принципу пропорційності.

Оцініть дії органу влади за критеріями:

легітимна мета;

необхідність;

співмірність.

Чи є обмеження прав виправданим у контексті правової держави?

Практичне завдання 4. Основоположні права як обмеження дискреції влади

Посадова особа органу виконавчої влади відмовила громадянину у наданні адміністративної послуги, посилаючись на власну дискрецію та «доцільність управлінського рішення».

Завдання:

Чи може дискреція органу влади бути необмеженою?

Яку роль відіграють основоположні права людини у публічному адмініструванні?

Які принципи правової держави порушено?

Які правові засоби захисту має громадянин?

Практичне завдання 5. Поділ влади та система стримувань і противаг

Орган виконавчої влади фактично перебрав на себе функції нормотворення, встановлюючи загальнообов'язкові правила поведінки, не передбачені законом.

Завдання:

Визначте, які принципи правової держави порушено.

Поясніть значення принципу поділу влади для публічного управління.

Як принцип стримувань і противаг реалізується в Україні?

Які наслідки має порушення цього принципу?

Практичне завдання 6. Правова держава і громадянське суспільство

Громадська організація подала звернення до органу публічної влади з вимогою переглянути управлінське рішення, що зачіпає інтереси територіальної громади. Орган влади залишив звернення без розгляду.

Завдання:

Розкрийте взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства.

Які конституційні гарантії участі громадян у публічному управлінні порушено?

Чи є обов'язковим реагування органу влади?

Які правові механізми впливу громадянського суспільства можливі?

Практичне завдання 7. Аналіз конституційних норм

Проаналізуйте статті 1, 3, 6, 8, 19, 55 Конституції України.

Завдання:

Визначте, які принципи правової держави вони закріплюють.

Поясніть їх значення для системи публічного управління.

Наведіть приклади практичної реалізації цих принципів.

Тема 4. Конституційна організація публічної влади.

Питання до практичної роботи

1. Конституційні засади організації публічної влади.
2. Співвідношення понять «державний лад», «конституційний лад».
3. Основні принципи конституційного ладу України.
4. Конституційні характеристики української державності (суверенітет, незалежність, демократичний політичний режим, республіканська форма правління, правовий характер державності, соціальна держава).
5. Правовий статус представницьких органів місцевого самоврядування.

Завдання на роздуми.

1. Визначте, які суспільні відносини становлять предмет конституційного права України як галузі права?
2. У чому виявляються особливості предмету конституційноправового регулювання?
3. Що слід розуміти під методом конституційно-правового регулювання?
4. Які методи притаманні конституційному праву для регулювання суспільних відносин?
5. У чому проявляються особливості методу конституційно-правового регулювання?
6. Що являє собою система конституційного права України як галузі права?
7. Що є джерелами конституційного права України як галузі права?
8. Які характерні риси притаманні нормам конституційного права?
9. У чому особливості конституційно-правових відносин?

10. Що являє собою конституційно-правова відповідальність, які її особливості?

11. Які санкції притаманні конституційному праву України?

12. Що є предметом науки конституційного права?

13. Які завдання стоять перед наукою конституційного права?

14. Чим відрізняється система науки конституційного права від системи однойменної галузі права?

Теми рефератів:

1. Поділ влади – основний конституційний принцип побудови і функціонування державного механізму України.

2. Компетенція органу державної влади: поняття, характерні ознаки, особливості.

Тема 5: Правовий статус та повноваження публічно-владних інституцій.

Питання до практичної роботи

1. Система розподілу влади в Україні.

2. Механізм «стримувань та противаг».

3. Співвідношення понять «влада державна» і «влада публічна».

4. Поняття правового статусу органу публічної влади.

5. Повноваження органу публічної влади: поняття, види.

6. Співвідношення понять "повноваження" і "компетенція".

7. Класифікація повноважень.

8. Компетенція органів публічної влади та місцевого самоврядування.

Питання на роздуми

1. Що являє собою державна влада, як конституційно-правовий інститут?

2. Дайте визначення поняття «орган державної влади».

3. Які ознаки властиві органу державної влади?

4. Як слід розуміти поняття: «заснування органу державної влади» та «утворення органу державної влади»?

5. У якому порядку здійснюється заснування органів державної влади?

6. Які вам відомі способи формування органів державної влади? (обов'язково навести конкретні приклади щодо способів формування органів влади).

7. На яких засадах функціонує державна влада в Україні?

8. Визначте, яка система органів державної влади в Україні?

9. Що слід розуміти під компетенцією органу державної влади?

10. Яким чином здійснюється конституційно-правове регулювання формування і діяльності державної влади в Україні?

Практична задача 1. Поділ влади в системі публічного управління

Міністерство видало наказ, яким встановило нові правила поведінки для суб'єктів господарювання, що фактично змінюють зміст закону.

Завдання:

До якої гілки влади належить міністерство?

Чи дотримано принципу поділу влади?

Які елементи механізму стримувань і противаг мають бути застосовані?

Які правові наслідки може мати таке рішення?

Практична задача 2. Механізм стримувань і противаг

Президент України застосував право вето до закону, прийнятого Верховною Радою України.

Завдання:

Який елемент механізму стримувань і противаг реалізовано?

Які подальші дії може вчинити Верховна Рада?

Як цей механізм впливає на стабільність публічної влади?

Чи є вето абсолютним?

Практична задача 3. Державна і публічна влада

Орган місцевого самоврядування ухвалив рішення з питань благоустрою території громади.

Завдання:

Чи є орган місцевого самоврядування суб'єктом державної влади?

Поясніть різницю між державною та публічною владою.

Яке місце місцевого самоврядування у системі публічної влади?

Якими нормативними актами визначається його статус?

Практична задача 4. Правовий статус органу публічної влади

Обласна державна адміністрація прийняла рішення, яке виходить за межі повноважень, визначених законом.

Завдання:

Розкрийте поняття правового статусу органу публічної влади.

Які елементи входять до правового статусу ОДА?

Що означає дія органу «поза межами повноважень»?

Які правові наслідки такого рішення?

Практична задача 5. Повноваження органу публічної влади

Центральний орган виконавчої влади отримав нові функції на підставі постанови Кабінету Міністрів України, хоча закон їх не передбачає.

Завдання:

Дайте визначення поняття «повноваження органу публічної влади».

Які види повноважень існують?

Чи можуть повноваження встановлюватися підзаконним актом?

До якого виду повноважень належать нові функції?

Практична задача 6. Повноваження і компетенція

Міська рада затвердила рішення, яке належить до відання виконавчих органів ради.

Завдання:

Розмежуйте поняття «компетенція» і «повноваження».

У чому полягає перевищення компетенції?

Які наслідки має прийняття такого рішення?

Як можна відновити законність?

Практична задача 7. Класифікація повноважень

Орган місцевого самоврядування здійснює як власні, так і делеговані державою повноваження.

Завдання:

Класифікуйте повноваження органів публічної влади.

У чому різниця між власними та делегованими повноваженнями?

Які гарантії реалізації делегованих повноважень?

Хто здійснює контроль за їх виконанням?

Практична задача 8. Компетенція органів державної влади і місцевого самоврядування

Районна рада прийняла рішення з питань, віднесених законом до повноважень територіальної громади міста.

Завдання:

Визначте межі компетенції районної ради.

Чи є порушення принципу самостійності місцевого самоврядування?

Які правові способи оскарження можливі?

Який орган уповноважений вирішувати спір?

Практична задача 9. Узагальнююча (аналітична)

Порівняйте правовий статус:

центрального органу виконавчої влади;

місцевої державної адміністрації;

органу місцевого самоврядування.

Завдання:

Визначте спільні та відмінні риси.

Проаналізуйте їх повноваження і компетенцію.

Поясніть роль кожного суб'єкта у системі публічної влади.

Тема 6. Механізм реалізації правових норм у галузі місцевого самоврядування. гарантії місцевого самоврядування в Україні

Питання до практичної роботи

1. Поняття і сутність місцевого самоврядування.
2. Основні конституційні засади місцевого самоврядування в Україні.

3. Система місцевого самоврядування в Україні; її основні ланки, законодавче регулювання.

4. Організаційна, правова та матеріально-фінансова основи місцевого самоврядування в Україні.

5. Місцеві ради в системі місцевого самоврядування: порядок формування, правовий статус, основні організаційно-правові форми діяльності.

6. Правові основи компетенції органів місцевого самоврядування. Питання виключної компетенції місцевих рад.

7. Виконавчі органи місцевих рад; правовий статус, компетенція.

8. Гарантії правової, організаційної та фінансової самостійності (автономії) місцевого самоврядування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Поняття місцевого самоврядування відповідно до законодавства України.

2. Загальна характеристика конституційних засад місцевого самоврядування в Україні.

3. Правове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування базового рівня.

4. Правове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування районного та обласного рівня.

5. Дуалістична природа місцевого самоврядування та її відображення у вітчизняному законодавстві.

6. Проблеми правового регулювання діяльності об'єднаних територіальних громад.

7. Правові аспекти європеїзації місцевого самоврядування в Україні.

Індивідуальні завдання. Скласти таблицю:

Документ	Зміст поняття
Конституція України	
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	
Європейська хартія місцевого самоврядування	

Тема 7. Акти публічної адміністрації.

Питання до практичної роботи.

1. Загальні засади правотворчості.

2. Різновидності правотворчості.

3. Поняття та види актів публічної адміністрації (нормативні та індивідуальні акти управління).

4. Дія актів публічної адміністрації (у часі, просторі та за колом осіб).

5. Стадії правотворчості.
6. Система та види нормативно-правових актів.
7. Вимоги до нормативно-правового акта.
8. Порядок підготовки та ухвалення актів публічної адміністрації.
9. Припинення і призупинення дії актів та внесення до них змін.
10. Експертиза проектів актів управління.
11. Юридико-технічні вимоги до акта управління: поняття та правове закріплення.

*Практична задача 1. Нормативний чи індивідуальний акт
(класифікація актів публічної адміністрації)*

Міністерство затвердило порядок надання адміністративної послуги, який є обов'язковим для всіх територіальних органів та громадян.

Завдання:

Визначте вид акта публічної адміністрації.

Наведіть ознаки, що підтверджують вашу позицію.

Які вимоги ставляться до такого акта?

Чи підлягає він оскарженню і в якому порядку?

*Практична задача 2. Межі повноважень при виданні акта
(законність і компетенція)*

Територіальний орган центрального органу виконавчої влади видав розпорядження, яке встановлює нові обов'язки для суб'єктів господарювання, не передбачені законом.

Завдання:

Чи належить видання такого акта до повноважень органу?

Які принципи діяльності публічної адміністрації порушено?

Які правові наслідки має перевищення повноважень?

Як може бути оскаржений даний акт?

*Практична задача 3. Форма акта публічної адміністрації
(вимоги до форми та процедури)*

Орган місцевого самоврядування прийняв рішення з важливого питання, однак не оформив його у письмовій формі та не оприлюднив.

Завдання:

Які вимоги до форми акта публічної адміністрації?

Чи набирає чинності такий акт?

Які наслідки має недотримання процедури?

Як це впливає на права громадян?

*Практична задача 4. Індивідуальний адміністративний акт
(права та обов'язки особи)*

Департамент видав громадянину припис про усунення порушень без зазначення строків виконання та без належного обґрунтування.

Завдання:

Визначте правову природу даного акта.

Які обов'язкові реквізити індивідуального акта відсутні?

Чи відповідає акт принципам обґрунтованості та пропорційності?

Які способи захисту прав громадянина можливі?

Практична задача 5. Чинність і припинення дії акта

(скасування, зупинення, втрата чинності)

Орган публічної адміністрації скасував власний акт через місяць після його прийняття, хоча на його підставі вже виникли правовідносини.

Завдання:

Чи має орган право скасовувати власні акти?

Які умови та межі такого скасування?

Як це впливає на права та законні інтереси осіб?

Які принципи адміністративного права застосовуються?

Практична задача 6. Оскарження акта публічної адміністрації

(адміністративний і судовий порядок)

Громадянин не погоджується з рішенням виконавчого органу ради та звернувся зі скаргою до вищого органу.

Завдання:

Які способи оскарження актів публічної адміністрації існують?

У чому різниця між адміністративним і судовим оскарженням?

Які строки подання скарги?

Які можливі рішення за результатами розгляду?

Практична задача 7. Акти публічної адміністрації та права людини

(принцип верховенства права)

Орган виконавчої влади прийняв рішення, яке обмежує право особи без належного обґрунтування та без альтернативних засобів досягнення мети.

Завдання:

Які конституційні принципи порушено?

Як принцип пропорційності має застосовуватися при прийнятті акта?

Чи може такий акт вважатися правомірним?

Які механізми захисту прав особи можливі?

Практична задача 8. Аналіз адміністративного акта

(узагальнююча)

Проаналізуйте будь-який акт публічної адміністрації (постанова, наказ, рішення виконкому).

Завдання:

Визначте вид акта.

Проаналізуйте його відповідність закону.

Оцініть дотримання процедури прийняття.

Зробіть висновок щодо його правомірності.

Тема 8. Вирішення публічно-правових спорів адміністративними судами та Конституційним Судом України.

Питання до практичного заняття

1. Публічно-правовий спір: суб'єкти, порядок вирішення, юридичні наслідки.
2. Сутність, форми та суб'єкти конституційного контролю.
3. Вирішення спорів про конституційність Конституційним Судом України: суб'єкти звернення, об'єкт і предмет контролю, процедура розгляду, акти.
4. Адміністративна юстиція в Україні.
5. Предметна і територіальна підвідомчість адміністративних судів.
6. Повноваження адміністративних судів.
7. Монополія адвокатури.
8. Правовий статус адвоката.

Практична задача 1. Публічно-правовий спір та його суб'єкти

Громадянин оскаржив рішення територіального органу центрального органу виконавчої влади про відмову у наданні адміністративної послуги.

Завдання:

Визначте, чи є спір публічно-правовим.

Назвіть суб'єктів даного спору.

Який порядок вирішення такого спору?

Які юридичні наслідки можливі за результатами розгляду?

Практична задача 2. Розмежування юрисдикції судів

Фізична особа подала позов до органу місцевого самоврядування щодо скасування його рішення, яке порушує її право власності.

Завдання:

До юрисдикції якого суду належить розгляд спору?

Визначте предметну підвідомчість.

Який адміністративний суд буде територіально компетентним?

Які норми КАС України застосовуються?

Практична задача 3. Повноваження адміністративного суду

Адміністративний суд визнав рішення органу виконавчої влади протиправним.

Завдання:

Які повноваження реалізував суд?

Які юридичні наслідки має таке судове рішення?

Чи може суд зобов'язати орган влади вчинити певні дії?

Як забезпечується виконання рішення суду?

Практична задача 4. Конституційний контроль

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини звернувся до Конституційного Суду України з поданням щодо конституційності закону.

Завдання:

Яку форму конституційного контролю реалізує КСУ?

Хто є суб'єктами звернення до КСУ?

Що є об'єктом і предметом конституційного контролю?

Які акти ухвалює Конституційний Суд України?

Практична задача 5. Конституційна скарга

Громадянин вважає, що закон, застосований у його справі, суперечить Конституції України.

Завдання:

Чи має громадянин право на звернення до КСУ?

Які умови подання конституційної скарги?

Який предмет розгляду КСУ?

Які наслідки можливого рішення Суду?

Практична задача 6. Оскарження нормативно-правового акта

Громадська організація подала позов до адміністративного суду щодо визнання незаконною постанови Кабінету Міністрів України.

Завдання:

Чи підлягає такий спір розгляду адміністративним судом?

Який суд є судом першої інстанції?

Які повноваження має суд щодо нормативно-правових актів?

Які наслідки має визнання акта незаконним?

Практична задача 7. Представництво в адміністративному суді

Фізична особа вирішила самостійно представляти свої інтереси в адміністративному суді, не залучаючи адвоката.

Завдання:

Що означає принцип «монополії адвокатури»?

У яких випадках допускається самопредставництво?

Який правовий статус адвоката в адміністративному процесі?

Які процесуальні права має адвокат?

Практична задача 8. Участь адвоката у справі

Орган публічної влади залучив адвоката для представництва своїх інтересів у адміністративному суді.

Завдання:

Чи може орган публічної влади бути представлений адвокатом?

Які документи підтверджують повноваження адвоката?

Які права та обов'язки адвоката у суді?

Чи поширюються гарантії адвокатської діяльності у цій справі?

Практична задача 9. Порівняльний аналіз юрисдикцій

Порівняйте вирішення публічно-правових спорів:

в адміністративних судах;

у Конституційному Суді України.

Завдання:

Визначте відмінності за суб'єктами, предметом і наслідками.

Проаналізуйте роль кожного суду у захисті прав людини.

Наведіть приклади справ, підвідомчих кожному органу.

Тема 9. Юридична відповідальність суб'єктів публічного управління.

Питання до практичного заняття

1. Поняття та види юридичної відповідальності публічного службовця.
2. Принципи юридичної відповідальності.
3. Підстави юридичної відповідальності публічних службовців.
4. Механізм притягнення до відповідальності публічного службовця.
5. Гарантії прав державних службовців під час застосування дисциплінарного стягнення.

Індивідуальні завдання

1. Визначте відмінні ознаки у правовому статусі державного службовця і працівника:

Критерій	Юридична відповідальність	Соціальна відповідальність

2. Вкажіть види юридичної відповідальності разом прикладами підстав притягнення до відповідальності публічних службовців:

Вид юридичної відповідальності	Підстава притягнення, стаття Закону

3. Наведіть приклади проспективної (позитивної) відповідальності в публічному управлінні.

4. Визначте принципи юридичної відповідальності та надайте їх характеристику.

Тема 10. Правове регулювання публічної служби.

Питання до практичного заняття

1. Правова природа публічної служби.
2. Сутність публічної служби.
3. Правове забезпечення публічної служби.
4. Розвиток публічної служби в умовах адаптації вітчизняного законодавства до вимог ЄС.
5. Публічна адміністрація, її провідні суб'єкти.
6. Державно-службові відносини, їх структура
7. Роль держави як учасника державно-службових відносин.
8. Правовий статус державних службовців: поняття та його складові.
9. Права та обов'язки державного службовця за законодавством України.
10. Принципи державної служби.
11. Ознаки державної служби та державного службовця.
12. Посадові особи органів виконавчої влади.
13. Поняття «посадової особи публічної служби».
14. Поняття публічних службовців та їх класифікація

Практична задача 1. Вступ на державну службу

Громадянин України подав документи для участі в конкурсі на посаду державної служби категорії «Б». Конкурсна комісія відмовила у допуску, посилаючись на відсутність «досвіду роботи у державних органах», хоча така вимога не була зазначена в оголошенні.

Завдання:

Які принципи державної служби порушено?

Чи є відмова законною?

Які вимоги встановлюються до кандидатів на державну службу?

Який порядок оскарження рішення конкурсної комісії?

Практична задача 2. Правовий статус державного службовця

Державний службовець категорії «В» одночасно є засновником приватного підприємства та бере участь в ухваленні рішень, що стосуються діяльності цього підприємства.

Завдання:

Які обмеження для державних службовців порушено?

Що таке конфлікт інтересів?

Які дії зобов'язаний вчинити державний службовець?

Яка відповідальність можлива у даній ситуації?

Практична задача 3. Проходження державної служби

За результатами щорічного оцінювання службової діяльності державний службовець отримав негативну оцінку без надання письмового обґрунтування.

Завдання:

Які гарантії проходження державної служби порушено?

Чи є обов'язковим мотивування результатів оцінювання?

Які права має державний службовець у такій ситуації?
Який порядок оскарження результатів оцінювання?

Практична задача 4. Дисциплінарна відповідальність

Керівник державного органу оголосив державному службовцю догану без проведення дисциплінарного провадження.

Завдання:

Які вимоги до притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності?

Чи є рішення керівника правомірним?

Які види дисциплінарних стягнень передбачені законом?

Як службовець може захистити свої права?

Практична задача 5. Сумісництво та суміщення

Державний службовець працює за сумісництвом у приватній компанії без повідомлення керівника державного органу.

Завдання:

Чи допускається сумісництво для державних службовців?

Які обмеження встановлює закон?

Чи зобов'язаний службовець повідомляти про іншу оплачувану діяльність?

Яка відповідальність можлива?

Практична задача 6. Припинення державної служби

Державного службовця звільнено у зв'язку зі скороченням посади без пропозиції іншої рівнозначної посади.

Завдання:

Які гарантії державного службовця при звільненні передбачені законом?

Чи є таке звільнення правомірним?

Які обов'язки має суб'єкт призначення?

Який порядок оскарження звільнення?

Практична задача 7. Політична нейтральність

Державний службовець публічно агітує за політичну партію у робочий час та використовує службове приміщення.

Завдання:

Який принцип державної служби порушено?

Які обмеження щодо політичної діяльності існують?

Яка відповідальність можлива?

Які наслідки для проходження служби?

Практична задача 8. Захист прав державного службовця

Державний службовець вважає, що його переведення на іншу посаду здійснено з порушенням закону.

Завдання:

Які способи захисту прав державного службовця передбачені законодавством?

Чи є такий спір публічно-правовим?

До якого суду підлягає звернення?

Які вимоги може заявити службовець?

Практична задача 9. Узагальнююча (кейс-аналіз)

Проаналізуйте правовий статус державного службовця:

при вступі на службу;

у процесі проходження служби;

при припиненні служби.

Завдання:

Визначте ключові права, обов'язки та гарантії.

Проаналізуйте відповідальність державного службовця.

Зробіть висновки щодо принципів публічної служби.

Тема 11. Правове регулювання службових відносин.

Питання до практичного заняття

1. Сутність службових відносин і обумовленість їх характеру змістом публічної служби.
2. Поняття, ознаки, види, принципи службових відносин.
3. Суб'єкти службових відносин та особливості правового регулювання їх поведінки.
4. Публічно-правові та приватно-правові службові відносини.
5. Детермінованість характеру службових відносин моделями публічної служби.
6. Запровадження європейських правових принципів побудови службових відносин в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Як у науково-правовому середовищі класифікують правовідносини за участю публічних службовців?
2. В чому полягає особливість правовідносин за участю публічних службовців?
3. Яка різниця між публічно-правовими та приватно-правовими службовими правовідносинами?
4. Який правовий механізм вступу та заміщення посад публічної служби?
5. Які форми стимулювання публічних службовців?
6. Які права та обов'язки, гарантії передбачаються чинним законодавством про публічну службу?

Індивідуальні завдання:

1. Презентація на тему: Правовий статус публічних службовців.

1. Конституційні засади судово-правової реформи в Україні.
2. Конституційний статус судів загальної юрисдикції.
3. Конституційний статус спеціалізованих судів.
4. Функції прокуратури України.
5. Конституційне закріплення порядку призначення та звільнення Генерального прокурора.
6. Система органів прокуратури.
7. Порядок діяльності військової прокуратури в Україні.

Тема 12. Характеристика суб'єктів, які здійснюють заходи щодо запобігання та протидії корупції їх права та обов'язки

Питання до практичного заняття

1. Національне агентство з питань запобігання корупції.
2. Національне антикорупційне бюро України.
3. Національна рада з питань антикорупційної політики.
4. Аналіз діяльності антикорупційних органів влади в Україні та за кордоном.
5. Система та види антикорупційного законодавства України.
6. Суб'єкти відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення.
7. Стан корупції в Україні.
8. Порівняльний аналіз стану корупції за часи до впровадження нового антикорупційного законодавства та після його прийняття,
9. Основні положення діючої антикорупційної нормативної бази Укра

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Поняття та види спеціально-уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.
2. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції. Державне бюро розслідувань.
3. Спеціалізована антикорупційна прокуратура України.
4. Національне антикорупційне бюро України.
5. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.
6. Вищий антикорупційний суд України.

Індивідуальні завдання:

1. На прикладі окремої країни-члена ЄС розробити антикорупційну концепцію.
2. Проаналізуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти та виберіть із них ті положення, які розкривають повноваження таких органів, як:

Національне агентство з питань запобігання корупції	Національне антикорупційне бюро України	Спеціалізований антикорупційний прокурор	Вищий антикорупційний суд

Завдання 2. Проаналізуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти та виберіть із них ті положення, які розкривають такі поняття, як:

Посадова особа	Службова особа	Особи з відповідальним становищем	Особи з особливо відповідальним становищем

Завдання 3. Проаналізуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти та виберіть із них ті положення, які розкривають такі поняття, як:

Посади з високим рівнем корупційним ризиком	Посади з підвищеним рівнем корупційним ризиком

Завдання 4. Проаналізуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти та виберіть із них ті положення, які розкривають такі поняття, як:

Пряме підпорядкування	Потенційний конфлікт при створенні комісії	Умови подання е-декларації	Захист викривачів

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV : станом на 31 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330) : Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X : станом на 1 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
3. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
4. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>
5. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03 лютого 2015 р. № 141- VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-19>.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про Національну поліцію" : Закон України від 23.12.2015 № 901-VIII : станом на 1 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/901-19#Text>
7. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
8. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 № 2235-III : станом на 5 серп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
9. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII : станом на 14 трав. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
10. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII : станом на 14 черв. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

Література:

1. Адміністративне право України (загальна частина): навчальний посібник / Остапенко О. І. та ін. 2-ге вид., доп. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с.
2. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галуцько В. та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. 4-те вид. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
3. Адміністративне право: підручник / Фоменко А. Є., Сидорова Е. О., Юніна М. П.; за заг. ред. О. С. Юніна. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2022. 428 с.
4. Баштанник В. В. Право в публічному управлінні: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2025. 408 с.
5. Загальне адміністративне право України: підручник / за заг. ред. С. Ківалова, Л. Білої-Тіунової; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2023. 792 с.

6. Кузь Т. В. Забезпечення інформаційної безпеки процесу надання електронних адміністративних послуг: адміністративно-правовий аспект. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 16–17 квітня 2021 р.). Тернопіль, 2021. С. 69–71.
7. Кузь Т. В., Шевчук О. Р. Поняття та особливості адміністративно-правового забезпечення громадського контролю державної реєстрації актів цивільного стану. Право і суспільство. 2022. № 6. С. 187–192. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/6_2022/28.pdf
8. Кузь Т. В., Шевчук О. Р. Правове забезпечення інформаційної безпеки процесу надання електронних адміністративних послуг. Актуальні проблеми правознавства. 2021. № 1. С. 59–65. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42032/1/Shevchuk_O.pdf
9. Ментух Н. Ф. Адміністративно-правове регулювання діяльності податкових органів в Україні щодо реалізації адміністративних процедур. Актуальні проблеми правознавства. 2025. Вип. 2(42). С. 57–63. URL: <http://app.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/05/2-2025-1.pdf>
10. Ментух Н. Ф. Особливості адміністративної відповідальності за порушення податкового законодавства платниками податків. Аналітично-порівняльне правознавство. Серія «Право». 2025. № 4. Ч. 2. С. 268–273. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/08/45-1.pdf>
11. Ментух Н. Ф., Шевчук О. Р. Адміністративні процедури у сфері господарської діяльності. Проблеми законності. 2023. Вип. 163. С. 280–294. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/291886/288146>
12. Право в публічному управлінні: навчально-методичний посібник / Степаненко С., Фролова Є. 2-ге вид., перероб. і доп. Одеса: Фенікс, 2023. 108 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/18658a28-17fc-4699-9fa0-2dbcf11e9c76/content>
13. Mentukh N. F., Shevchuk O. R., Verbitska M. V., Kuz T. V. Ensuring information security: comparative legal aspect. Central European Management Journal. 2023. Vol. 31. No. 3. P. 74–87. URL: https://journals.kozminski.cemj.org/index.php/pl_cemj/article/view/917
14. Mentukh N., Shevchuk O. Administrative and procedural legal relations between public authorities and business entities: international legal aspect. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2024. Vol. 27. Suppl. 4. P. 1–21. URL: <https://www.abacademies.org/articles/administrative-and-procedural-legal-relations-between-public-authorities-and-business-entities-international-legal-aspect-16870.html>
15. Mentukh N., Shevchuk O. Protection of information in electronic registers: comparative legal aspect. Law, Policy and Security. 2023. Vol. 1. No. 1. P. 4–17. URL: <https://lpas.com.ua/journals/law-policy-security>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Конституційний Суд України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
4. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua/>
5. Судова влада України. Офіційний веб-портал органів судової влади України. URL: <http://court.gov.ua/>